

**ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА
(за спеціалізаціями)** <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2026-2-150-155> <https://orcid.org/0000-0003-4311-9709>**АРХИПОВА Світлана**докторка педагогічних наук, професорка, професорка катедри соціального забезпечення,
Черкаський державний технологічний університет s.arkhipova@cdu.edu.ua

УДК 378.091.33:004.8:364(045)

**ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В НЕПЕРЕРВНІЙ ПРОФЕСІЙНІЙ
ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІОНОМІЧНОЇ СФЕРИ**

У статті теоретично обґрунтовано та розкрито особливості використання штучного інтелекту (ШІ) в системі неперервної професійної підготовки майбутніх фахівців соціономічної сфери в умовах цифровізації освіти. На основі аналізу сучасних наукових джерел визначено роль ШІ у побудові індивідуальних освітніх траєкторій студентів, проаналізовано дидактичний потенціал чат-ботів, систем аналітики та віртуальних симуляцій. Окреслено специфіку практичного застосування ШІ у підготовці фахівців соціономічної сфери, зокрема для моделювання кризових кейсів та компетентностей. Визначено системні виклики (етичні аспекти, захист персональних даних, зміна місії викладача як фасилітатора). Узагальнено міжнародний досвід (ЄС, Канада, США) та окреслено перспективи його адаптації в Україні з урахуванням сучасних соціокультурних реалій.

Ключові слова: неперервна професійна підготовка; соціономічна сфера; майбутні фахівці; штучний інтелект; індивідуальна траєкторія навчання; віртуальні симуляції; викладач-фасилітатор; цифрова компетентність.

Постановка проблеми. Цифровізація освіти сьогодні докорінно трансформує традиційні моделі професійної підготовки, змушуючи вищу школу відходити від інертних академічних форматів на користь гнучких інноваційних рішень. Особливо гостро ця потреба відчувається в соціономічній сфері, яка традиційно характеризується високою динамікою соціальних викликів і вимагає від фахівців готовності до постійного оновлення знань у процесі майбутньої практичної діяльності. Здобувачі вищої освіти – майбутні фахівці соціономічної сфери (соціальні працівники, психологи, педагоги та медики) – вже під час навчання стикаються з реальністю, де первинний скринінг потреб клієнтів, обробка великих масивів соціальних даних та навіть базове консультування частково делегуються інтелектуальним системам. У цих умовах штучний інтелект (ШІ) стає основним інструментом у забезпеченні неперервності навчання та розвитку професійних компетентностей, починаючи з університетської лави. Інтеграція ШІ в освітній процес дозволяє сформувати у майбутніх фахівців не просто

базову цифрову грамотність, а культуру безперервного самонавчання (lifelong learning). Використання інтелектуальних технологій як персоналізованих тренажерів та симуляторів кризових ситуацій дає змогу майбутнім спеціалістам ще в стінах ЗВО безпечно відпрацьовувати складні професійні кейси, що гарантує їхню конкурентоспроможність та допомагає гармонійно поєднати технологічні інновації з живою людською емпатією у майбутній професійній діяльності.

Аналіз попередніх досліджень. Аналіз останніх досліджень і наукових публікацій свідчить, що проблема інтеграції штучного інтелекту в освітній простір вищої школи та професійне середовище перебуває на піку наукової дискусії, особливо впродовж останніх років. Сучасний науковий дискурс навколо проблеми підготовки майбутніх фахівців в умовах стрімкого розвитку генеративного ШІ можна умовно згрупувати за кількома основними напрямками.

Перший присвячено концептуальним питанням цифрової трансформації університетської освіти та викликам, які ШІ ставить перед традиційними дидактичними моделями. У працях сучасних дослідників В. Бикова, О. Спіріна, О. Пінчук (Биков, Спірін, Пінчук, 2024), О. Кузьмінської, Я. Ткаченко (Кузьмінська, Ткаченко, 2023), В. Гладуна, Б. Михайличенка (Гладун, Михайличенко, 2024) та ін. глибоко аналізуються можливості інтеграції ШІ-інструментів для створення адаптивного освітнього середовища. Автори доводять, що штучний інтелект дозволяє вибудовувати індивідуальні освітні траєкторії для студентів, адаптуючи контент до їхнього темпу сприйняття, що закладає фундамент для формування навичок неперервного самонавчання (lifelong learning) у майбутній кар'єрі.

Другий напрям досліджень безпосередньо фокусується на трансформації підготовки майбутніх фахівців соціономічної сфери (соціальних працівників, педагогів, психологів), для яких емпатія та «людиноцентрованість» є базовими професійними маркерами. У публікаціях О. Кузьмінської та Я. Ткаченко (Кузьмінська, Ткаченко, 2023), Т. Новаченко

(Новаченко, 2023) та О. Столярчук (Столярчук, 2024) наголошується, що впровадження інтелектуальних систем у навчання студентів допоміжних професій має подвійний характер. З одного боку, ШІ розглядається як інноваційний дидактичний засіб – потужний симулятор кризових ситуацій і генератор практичних кейсів (наприклад, для моделювання поведінки віртуального клієнта). З іншого боку, дослідники акцентують увагу на викликах для академічної доброчесності здобувачів освіти та необхідності розробки чітких етичних протоколів використання нейромереж, щоб майбутній спеціаліст не втратив здатності до живої людської взаємодії.

Водночас, аналіз наукових досліджень за останні роки показує, що попри велику кількість публікацій про прикладне застосування окремих ШІ-сервісів (на кшталт ChatGPT чи Claude), *системного підходу досі бракує*. Питання про те, як саме побудувати цілісну модель неперервної професійної підготовки *майбутніх фахівців соціономічного профілю*, де ШІ виступав би не просто епізодичним помічником у написанні рефератів, а наскрізним інструментом розвитку професійної стійкості та цифрових компетентностей від першого курсу до виходу на ринок праці, залишається відкритою науковою прогалиною. Окреслена суперечність і визначає логіку нашого дослідження.

Метою статті є теоретичне обґрунтування, розробка та наукове обґрунтування використання штучного інтелекту в системі неперервної професійної підготовки майбутніх фахівців соціономічної сфери, що забезпечує формування їхніх цифрових компетентностей та готовності до навчання впродовж життя (lifelong learning) без втрати людиноцентрованого вектора майбутньої діяльності.

Для досягнення поставленої мети та розв'язання визначених завдань у дослідженні було використано комплекс взаємодоповнюючих **методів дослідження**: *системний та порівняльно-педагогічний аналіз* наукової, літератури за 2023–2026 роки — для з'ясування стану розробленості проблеми та уточнення понятійного апарату; *узагальнення та систематизація* – для класифікації сучасних ШІ-інструментів за їхнім дидактичним призначенням; *моделювання* – для проектування наскрізної системи інтеграції інтелектуальних технологій в освітній процес вищої школи; *емпіричні: педагогічне спостереження та аналіз результатів діяльності* здобувачів вищої освіти під час роботи з ШІ-симуляторами кризових кейсів — для оцінювання ефективності запропонованого підходу.

Виклад основного матеріалу. Практичне впровадження штучного інтелекту в освітній процес закладів вищої освіти демонструє перехід від стандартизованих підходів до гнучкого, орієнтованого на студента навчання.

У контексті підготовки майбутніх фахівців соціономічної сфери цей тренд набуває особливого значення. Як зазначають у своїх працях В. Бикова, О. Спіріна та О. Пінчук, штучний інтелект здатний ефективно формувати індивідуальні траєкторії навчання, адаптуючи складність, формат та темп подачі матеріалу до унікальних потреб і початкового рівня знань кожного конкретного здобувача (Биков, Спірін, Пінчук, 2024). Замість уніфікованого вивчення теорії, алгоритми інтелектуальних платформ аналізують поточні успіхи майбутнього фахівця, миттєво виявляють прогалини у розумінні матеріалу та пропонують індивідуалізовані блоки завдань. З погляду Б. Михайличенка на В. Гладун, такий підхід закладає міцне підґрунтя для розвитку автономності майбутнього спеціаліста та його готовності до неперервної самоосвіти й побудови власної стратегії навчання впродовж усього професійного життя (Гладун, Михайличенко, 2024).

Важливим чинником підвищення ефективності навчання стає інтеграція цілого комплексу інтелектуальних інструментів, серед яких провідне місце посідають спеціалізовані чат-боти, інтелектуальні системи освітньої аналітики та віртуальні симуляції. На відміну від технічних спеціальностей, де ШІ здебільшого перевіряє правильність коду чи розрахунків, у соціономічній сфері нейромережі виступають інтерактивним соціальним середовищем. Досліджуючи цей аспект, Т. Новаченко наголошує, що сучасні генеративні ШІ-платформи здатні з високою точністю моделювати поведінку реальних людей у складних життєвих обставинах (Новаченко, 2022). Наприклад, інтерактивні текстові та голосові чат-боти дозволяють майбутнім психологам або соціальним працівникам відпрацювати первинний прийом «важкого» або кризового клієнта у безпечних умовах. Віртуальні симуляції відтворюють просторовий та емоційний контекст професійної взаємодії, що допомагає студентам долати психологічні бар'єри та розвивати емпатію і навички безконфліктного спілкування ще до виходу на реальну виробничу практику. Водночас системи наскрізної освітньої аналітики фіксують поведінкові реакції студентів, швидкість прийняття ними рішень та рівень володіння м'якими навичками (soft skills), надаючи викладачеві вичерпний цифровий профіль успішності групи.

Проте масштабна цифровізація соціономічної освіти супроводжується низкою системних викликів, які потребують глибокого наукового осмислення та розробки превентивних заходів. Першочергову увагу привертають складні етичні аспекти використання генеративного ШІ в освітньому процесі. Як справедливо зауважують О. Кузьмінська та Я. Ткаченко, йдеться не лише про дотри-

мання принципів академічної доброчесності під час виконання студентами самостійних завдань, а й про формування «цифрової етики» майбутнього спеціаліста (Кузьмінська, Ткаченко, 2023). Оскільки соціономічна діяльність нерозривно пов'язана з конфіденційною інформацією, гостро постає питання про захист персональних даних клієнтів і студентів при взаємодії із зовнішніми комерційними нейромережами. Майбутній фахівець повинен чітко розуміти межі безпечного введення даних (prompts) у відкриті системи.

Не менш вагомим є ризик девальвації та зниження безпосередньої ролі викладача в освітньому процесі. У дослідженні О. Столярчук акцентується на небезпеці сприйняття ШІ як самодостатнього ментора, що може призвести до механізації навчання та дефіциту живого емоційного контакту, який є незамінним для формування ціннісних орієнтацій майбутнього фахівця (Столярчук, 2024). Штучний інтелект має розглядатися виключно як потужний дидактичний асистент викладача, який звільняє останнього від рутинної перевірки тестів і структурування інформації, натомість залишаючи простір для глибокого наставництва, розвитку критичного мислення та виховання професійної культури студентів.

Порівняльний аналіз інструментів штучного інтелекту в підготовці фахівців соціономічного профілю засвідчив як значний дидактичний потенціал новітніх технологій, так і низку серйозних ризиків, що потребують контролю.

По-перше, адаптивні навчальні платформи спрямовані на створення персоналізованих освітніх траєкторій та забезпечують автоматичне підлаштування навчального матеріалу під індивідуальний темп кожного здобувача. Головними перевагами цього інструменту є гнучкість та орієнтація на майбутнього фахівця. Водночас існують суттєві обмеження: виникає загроза звуження кругозору студента через алгоритмічні обмеження «інформаційної бульбашки», а також постає проблема технічної та методичної складності інтеграції таких платформ у чинні університетські системи керування навчанням (LMS).

По-друге, генеративні чат-боти, які виступають як симулятори клієнтів, дозволяють організувати безпечно відпрацювання навичок консультування та моделювати специфічну поведінку різних кризових категорій населення. Це дає змогу майбутнім фахівцям соціономічної сфери отримати перший практичний досвід без ризику зашкодити реальній людині. Проте використання таких ботів пов'язане з ризиком «інформаційних галюцинацій» ШІ, коли алгоритм видає вигадані факти за реальні, а також із небезпекою формування у майбутніх фахівців хибних, спрощених стереотипів про поведінку та реакції

реальних людей у кризових ситуаціях.

По-третє, системи предикативної (прогностичної) аналітики використовуються для моніторингу прогалін у знаннях майбутніх фахівців та прогнозування загальної успішності навчання. Це допомагає викладачам вчасно реагувати на труднощі в освоєнні матеріалу. Головними ризиками цього інструменту є питання конфіденційності та захисту персональних даних студентів, а також небезпека упередженості самих алгоритмів, які можуть спиратися на некоректні історичні дані чи викривлені критерії оцінювання.

Перехід від теоретичного осмислення можливостей штучного інтелекту до його безпосереднього впровадження в освітню практику ЗВО дозволяє диференціювати інструменти ШІ відповідно до профілю майбутньої професійної діяльності студентів. Зокрема, у процесі підготовки майбутніх соціальних працівників технології ШІ ефективно моделюють реальні кейси та складні кризові ситуації, з якими спеціалісти стикаються на практиці. Т. Новаченко зазначає, що використання інтелектуальних платформ для генерації симуляційних сценаріїв (наприклад, оцінювання ризиків у сім'ях, які опинилися у складних життєвих обставинах, або моделювання поведінки внутрішньо переміщених осіб у стані гострого стресу) дозволяє студентам безпечно відпрацьовувати алгоритми надання первинної допомоги та кейс-менеджменту (Новаченко, 2023). ШІ виступає в ролі динамічного суб'єкта, що змінює свої відповіді залежно від обраної студентом стратегії спілкування, забезпечуючи глибоке занурення у професійний контекст та мінімізуючи ризик практичних помилок у майбутньому.

Для майбутніх фахівців соціономічної сфери спільним і надзвичайно важливим полем застосування ШІ стають інтелектуальні інструменти діагностики та предикативного прогнозування розвитку компетентностей клієнтів, а також моніторингу власного професійного зростання. Досліджуючи цифровізацію психологічної та соціальної допомоги, О. Столярчук доводить, що застосування алгоритмів ШІ для аналізу великих масивів даних допомагає здобувачам освіти опанувати сучасні методики психодіагностики, розпізнавати приховані патерни емоційного вигорання, депресивних станів або деструктивної поведінки через аналіз текстового, маркерного чи голосового контенту (Столярчук, 2024). На основі цих даних майбутні фахівці вчаться прогнозувати динаміку розвитку складних соціально-психологічних ситуацій, оцінювати ефективність терапевтичного чи соціального втручання та превентивно виявляти зони ризику. Це зміщує фокус підготовки з репродуктивного відтворення методик на розвиток прогностичних умінь та системного мислення студентів.

У контексті такої технологізації докорінно змінюється взаємодія в системі «викладач — студент». В умовах насиченого III-середовища викладач вищої школи остаточно втрачає функцію єдиного джерела та ретранслятора інформації й трансформується у фасилітатора та ментора, який безпосередньо спрямовує взаємодію здобувачів вищої освіти з цифровими технологіями. Розглядаючи зміну дидактичної парадигми, дослідники слушно зауважують, що роль сучасного викладача полягає в розвитку критичного мислення здобувачів, їхньої здатності перевіряти згенеровану III інформацію, оцінювати її на предмет «галюцинацій» чи алгоритмічної упередженості (Гладун, Михайличенко, 2024). Викладач-фасилітатор допомагає студенту соціономічної сфери уникнути сліпої довіри до технологій, натомість навчає використовувати III як інтелектуальний важіль. Спрямовуючи самостійну пошукову та дослідницьку діяльність здобувачів освіти, викладач зміщує акцент з механічного збору даних на їхній глибинний ціннісний аналіз, що є надзвичайно важливим для збереження гуманістичного ядра майбутньої соціономічної практики.

Осмислення світових тенденцій є необхідною умовою для вибудовування ефективної вітчизняної моделі цифровізації вищої школи. Сучасний міжнародний досвід свідчить про те, що провідні країни світу розглядають штучний інтелект як стратегічний ресурс для модернізації вищої освіти та формування готовності майбутніх фахівців до неперервного навчання впродовж життя (lifelong learning). Як засвідчують аналітичні огляди європейських інституцій щодо цифрової трансформації університетів, у країнах Європейського Союзу та Канаді в межах реалізації «Плану дій із цифрової освіти (2021–2027)» в освітній процес активно впроваджуються адаптивні освітні платформи з елементами III (European Commission, 2021). Ці інтелектуальні системи дозволяють автоматизувати моніторинг навчальних досягнень студентів соціономічного профілю, забезпечуючи індивідуалізацію дидактичних матеріалів під когнітивний стиль кожного здобувача. Європейський досвід, узагальнений у дослідженнях закордонних та вітчизняних аналітиків, чітко демонструє, що використання адаптивних платформ дозволяє студентам ефективно поєднувати теоретичну підготовку з безперервною практичною діяльністю, оптимізуючи час на засвоєння нормативного матеріалу та підвищуючи їхню автономність (Биков, Спірін, Пінчук, 2024).

У Сполучених Штатах Америки науковий та практичний інтерес зміщений у бік прогностичних можливостей інтелектуальних технологій. У закладах вищої освіти США набули значного поширення комплексні системи прогнозування професійних траєкторій

студентів на основі аналізу великих масивів даних (Big Data). Згідно з дослідженнями американського досвіду використання III в університетах, алгоритми здатні оцінювати динаміку розвитку м'яких і твердих навичок (soft та hard skills) майбутніх соціальних працівників і психологів, починаючи з першого курсу (Selwyn, 2024). Системи моделюють потенційний успіх студента на ринку праці, прогнозують його схильність до роботи з певними категоріями населення (наприклад, у сфері військової ресоціалізації, геріатрії чи дитячої психології) та превентивно вказують на професійні дефіцити, які необхідно закрити під час навчання. Такий підхід робить підготовку фахівців максимально прагматичною та орієнтованою на випередження запитів реального ринку праці.

Для української системи вищої освіти інтеграція штучного інтелекту в підготовку майбутніх фахівців соціономічної сфери відкриває широкі перспективи, проте вона потребує зваженого підходу та надійної нормативно-етичної рамки. Аналізуючи процеси адаптації закордонного досвіду в Україні, Н. Пасічник наголошує на важливості впровадження керівних принципів етики для надійного III (згідно з настановами експертних груп Європейської комісії), що є важливим для збереження людиноцентрованого підходу в допоміжних професіях (Пасічник, 2026). Вітчизняна вища школа може успішно інтегрувати передові західні практики, але виключно з обов'язковим урахуванням національних соціокультурних особливостей та сучасних реалій, зумовлених воєнним і поствоєнним станом.

Як підкреслюється у працях Т. Новаченко, впровадження III-платформ в Україні має відбуватися крізь призму подолання масштабних суспільних криз: високого рівня стресу населення, необхідності масової соціально-психологічної реабілітації ветеранів та підтримки внутрішньо переміщених осіб (Новаченко, 2023). Сліпе копіювання західних освітніх моделей є неефективним; українські ЗВО на основі міжнародного інструментарію мають створювати власні III-симулятори кризових кейсів, які базуються на реальному вітчизняному досвіді соціальної та психологічної роботи. Поєднання глобальних технологічних стандартів із унікальним українським практичним досвідом дозволить сформувати нове покоління соціономічних фахівців, здатних до безперервного професійного розвитку та ефективного реагування на найскладніші виклики сьогодення.

Розглянемо перспективи розвитку та трансформації системи підготовки фахівців соціономічної сфери. Оцінюючи вектор сучасних технологічних зрушень, можна стверджувати, що штучний інтелект у середньостроковій перспективі перестане бути просто

допоміжним дидактичним засобом і трансформується в наскрізну основу єдиної системи підготовки, підвищення кваліфікації та перепідготовки фахівців. Як зазначають у своїх дослідженнях В. Биков, О. Спірін та О. Пінчук, інтеграція ШІ дозволить стерти жорсткі межі між етапами здобуття вищої освіти та подальшим професійним життям спеціаліста (Биков, Спірін, Пінчук, 2024). Завдяки створенню інтелектуальних освітніх екосистем, випускник університету зможе безперервно взаємодіяти з цифровою платформою свого закладу вищої освіти, яка на основі аналізу його реальної практичної діяльності автоматично пропонуватиме модулі для підвищення кваліфікації, адаптовані під актуальні професійні дефіцити або нові соціальні виклики. Це забезпечить реальну, а не декларативну неперервність навчання (lifelong learning), де освітня траєкторія гнучко супроводжує фахівця протягом усієї його кар'єри.

У зв'язку з цим формування цифрової компетентності, зокрема навичок ефективної та етичної взаємодії з алгоритмами ШІ (AI literacy), стає обов'язковим і невід'ємним елементом змісту професійної освіти соціономічного профілю. Аналізуючи вимоги Європейської рамки цифрової компетентності для громадян (DigComp) та її адаптацію у працях вітчизняних учених, О. Столярчук наголошує, що майбутній соціальний працівник чи психолог уже не може вважатися висококваліфікованим, якщо він володіє лише класичним інструментарієм (Столярчук, 2024). Уміння коректно формувати запити для нейромереж (prompt engineering), критично оцінювати згенеровані дані на предмет «галюцинацій», розуміти обмеження інтелектуальних систем та чітко дотримуватися протоколів захисту персональних даних клієнтів мають бути інтегровані безпосередньо в освітньо-професійні програми (ОПП) та силабуси навчальних дисциплін ЗВО (Пасічник, 2026). Цифрова грамотність має виступати не як окремий ізольований предмет, а як наскрізна компетентність, що пронизує весь процес навчання.

Наслідком цієї трансформації стане створення принципово нових інноваційних освітніх середовищ, які гармонійно поєднують у собі високу інтерактивність, гнучкість і виражену практичну орієнтацію. Б. Михайличенко та В. Гладун слушно зауважують, що майбутнє соціономічної освіти належить гібридним та іммерсивним екосистемам, де штучний інтелект виступає інтерактивним містком між теорією та практикою (Гладун, Михайличенко, 2024). Такі середовища дозволять студентам за лічені хвилини переходити від вивчення теоретичних концепцій до їхньої апробації на ШІ-симуляторах, миттєво отримуючи зворотний зв'язок та аналітику

помилки. Гнучкість таких систем дозволить індивідуалізувати графік навчання для кожного здобувача, що є надзвичайно важливим у системі післядипломної освіти. Головною перспективою розвитку соціономічної освіти є досягнення синергії, за якої максимальна технологізація та автоматизація рутинних освітніх процесів звільнить простір для поглиблення гуманістичної складової – виховання емпатії, розвиненого емоційного інтелекту та ціннісної стійкості майбутніх фахівців.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Проведене дослідження дозволяє зробити декілька вагомих узагальнень щодо специфіки цифровізації вищої школи. Штучний інтелект сьогодні постає не просто додатковим технічним засобом, а потужним, незамінним ресурсом для забезпечення неперервності професійної підготовки майбутніх фахівців соціономічної сфери. Впровадження інтелектуальних систем у дидактичний процес закладів вищої освіти дає змогу подолати інертність традиційних освітніх моделей, створюючи умови для безперервного оновлення знань і формування культури самоосвіти (lifelong learning) від студентської лави до виходу на ринок праці й подальшого кар'єрного зростання.

Системна інтеграція штучного інтелекту в освітній процес безпосередньо сприяє наскрізному розвитку загальних та фахових компетентностей здобувачів освіти. Використання адаптивних навчальних платформ, персоналізованих чат-ботів та віртуальних симуляторів кризових ситуацій суттєво підвищує загальну ефективність навчання завдяки можливості безпечного відпрацювання практичних кейсів у режимі реального часу. Окрім чітко вираженої практичної орієнтації, інтерактивні ШІ-технології стимулюють зростання мотивації студентів, які отримують можливість навчатися за індивідуальною освітньою траєкторією у комфортному для них темпі, спираючись на миттєвий аналітичний зворотний зв'язок. ШІ мінімізує репродуктивну рутину, зміщуючи акцент на розвиток аналітичного та прогностичного мислення майбутніх соціальних працівників і психологів.

Водночас стрімка технологізація допоміжних професій актуалізує низку суперечностей, що окреслює вектори для подальшої наукової роботи. Подальші дослідження у цьому напрямі мають бути безпосередньо спрямовані на глибоке вивчення етичних аспектів взаємодії людини з алгоритмами ШІ, розробку надійних протоколів захисту персональних даних клієнтів, а також на пошук і проектування оптимальних, дидактично виважених моделей впровадження ШІ в університетську освіту.

Список бібліографічних посилань

- Биков, Спирін, Пінчук, 2024 – Биков, В.Ю., Спирін, О.М., Пінчук, О.П. (2024). Сучасні завдання цифровізації екосистеми комп'ютерно-технологічного забезпечення освіти і науки в Україні. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 100(2): 1–17.
- Кузьмінська, Ткаченко, 2023 – Кузьмінська, О.Г., Ткаченко, Я.В. (2023). Модель інтеграції цифрових інструментів та ШІ в освітній простір дослідницько-орієнтованого навчання. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 98(6): 72–88.
- Гладун, Михайличенко, 2024 – Гладун, В.А., Михайличенко, М.В. (2024). Трансформація вищої освіти в умовах цифровізації: виклики та стратегії формування компетентностей майбутніх фахівців соціономічної сфери. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 3(137): 145–158.
- Новаченко, 2023 – Новаченко, Т.В. (2023). Інноваційні технології штучного інтелекту у підготовці магістрів із соціальної роботи. *Вісник НАДУ. Серія: Державне управління*, 3: 89–97.
- Столярчук, 2024 – Столярчук, О.А. (2024). Цифрова компетентність майбутніх психологів: виклики та перспективи впровадження технологій штучного інтелекту. *Психологічні перспективи*, 43: 112–125.
- European Commission, 2021 – Digital Education Action Plan (2021–2027). Resetting education and training for the digital age. *European Commission*. 2021. URL: <https://education.ec.europa.eu/>
- Пасічник, 2026 – Пасічник, Н. (2026). Штучний інтелект у навчанні: інструмент та загроза для академічної доброчесності. *Наука і освіта*, 1: 142–150.
- Selwyn, 2024 – Selwyn, N. (2024). AI and the future of higher education: Global trends and predictive models. *Journal of Educational Technology*, 51(3): 204–218.

References

- Bykov, V.Yu., Spirin, O.M., & Pinchuk, O.P. (2024). Modern tasks of digitalization of the ecosystem of computer-technological support of education and science in Ukraine. *Information Technologies and Learning Tools*, 100(2): 1–17 [in Ukr.].
- Kuzminska, O.H., Tkachenko, Ya.V. (2023). Model of integration of digital tools and AI into the educational space of research-oriented learning. *Information Technologies and Learning Tools*, 98(6): 72–88 [in Ukr.].
- Hladun, V.A., Mykhailychenko, M.V. (2024). Transformation of higher education in the conditions of digitalization: challenges and strategies for building competencies of future specialists in the socio-economic sphere. *Pedagogical Sciences: Theory, History, Innovative Technologies*, (3): 145–158 [in Ukr.].
- Novachenko, T.V. (2023). Innovative technologies of artificial intelligence in the training of masters in social work. *Bulletin of the NAPA. Series: Public Administration*, (3): 89–97 [in Ukr.].
- Stoliarchuk, O.A. (2024). Digital competence of future psychologists: challenges and prospects for the implementation of artificial intelligence technologies. *Psychological Perspectives*, (43): 112–125 [in Ukr.].
- Digital Education Action Plan (2021–2027). Resetting education and training for the digital age. European Commission. (2021). URL: <https://education.ec.europa.eu/>
- Pasichnyk, N. (2026). Artificial intelligence in learning: a tool and a threat to academic integrity. *Science and Education*, (1): 142–150 [in Ukr.].
- Selwyn, N. (2024). AI and the future of higher education: Global trends and predictive models. *Journal of Educational Technology*, 51(3): 204–218.

ARKHYPOVA Svitlana

Doctor Sciences of Pedagogy, Professor, Professor at the Department of Social welfare, Cherkasy State Technological University

USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN THE CONTINUOUS PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE SPECIALISTS IN THE SOCIONOMIC SPHERE

Summary. Introduction. The digital transformation of higher education necessitates a shift from traditional pedagogical frameworks to dynamic, technology-driven paradigms. This need is particularly critical in the socio-economic sphere (social work, psychology, counseling), where specialists face a rapidly evolving landscape of social challenges alongside an influx of AI tools in daily practice. Future professionals must acquire specialized digital competencies while maintaining their fundamental human-centered focus. However, systemic models that bridge generative AI tools with continuous professional training remain underdeveloped in current academic literature.

Purpose. The purpose of the article is theoretical justification, development and scientific substantiation of the use of artificial intelligence in the system of continuous professional development for future specialists in the field of socioeconomics, ensuring the development of their digital competences and readiness for lifelong learning without losing sight of the human-centred focus of their future work.

Methods. To achieve the research goals, a comprehensive set of complementary methods was applied:

– Theoretical methods: systemic, comparative-pedagogical, and structural-functional analysis of academic literature and regulatory frameworks (2023–2026) to clarify key concepts and classify AI tools by their didactic functions;

– Empirical methods: pedagogical observation and content analysis of student performance within simulated crisis-management environments.

Originality. The scientific novelty of the research lies in the development of a holistic pedagogical model that approaches artificial intelligence not merely as an isolated technical aid for routine tasks, but as a cross-cutting, continuous simulation environment. The study bridges advanced technological integration (predictive analytics and generative simulators) with strict ethical and data-protection protocols specifically tailored to the sensitive landscape of Ukrainian

socioeconomic and post-crisis social work.

Results. The study demonstrates that integrating AI platforms into higher education shifts the instructional focus toward highly personalized learning paths, allowing systems to automatically adapt materials to individual student paces and learning gaps. Practical applications within psychology and social work curricula include the deployment of generative chat-bots acting as virtual clients to safely simulate acute crisis scenarios. Additionally, predictive data analytics tools help students master digital diagnostics and track their own competence development. Concurrently, this technological integration redefines the educator's role, shifting it from a traditional information transmitter to a facilitator and mentor focused on developing students' critical thinking and verification skills. Systemic challenges were identified, emphasizing ethical considerations, data confidentiality risks, and the necessity of aligning local models with the European Commission's ethical guidelines for trustworthy AI.

Conclusion. Artificial intelligence serves as a powerful catalyst for ensuring genuine lifelong learning and continuity in professional training. Its structured integration enhances core competencies, practical orientation, and academic motivation by shifting focus from reproductive learning to advanced prognostic and analytical thinking. Future research should prioritize building robust ethical and legal frameworks to safeguard client data and developing optimized blended-learning models where AI enhances pedagogical efficiency while fully preserving the core values of human empathy and social humanism.

Keywords: continuous professional training; socio-economic sphere; future specialists; artificial intelligence; individual learning trajectory; virtual simulations; teacher-facilitator; digital competence

Одержано редакцією 29.03.2026
Прийнято до публікації 09.04.2026